

ПИСЬМОВИЙ ПЕРЕКЛАД У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Мишко С.А.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

На сучасному етапі розвитку суспільства розширюються міжнародні зв'язки та співробітництво в галузі економіки, науки та культури. Міжнародна комунікація здійснюється в основному англійською мовою, у зв'язку з чим змінюється статус перекладача та вимоги щодо його кваліфікації та компетентності. Значно підвищується роль письмового перекладу і вимоги до його якості.

Незважаючи на те, що письмовий переклад існує протягом багатьох століть, а вивчення іноземних мов шляхом використання перекладу – більше двох століть, і навіть сьогодні широко застосовується при вивченні латинської та грецької мов, методика навчання письмовому перекладу змінилася несуттєво і вимагає вдосконалення. Метою нашого дослідження є аналіз методик навчання письмовому перекладу та визначення шляхів його вдосконалення.

На думку лінгвістів, навчання перекладу лише шляхом пошуку лексичних та граматичних еквівалентів в мові оригіналу та перекладу пояснює, чому студенти часто нездатні зрозуміти та відтворити певний матеріал, адже зміст речення або тексту не є сумою значень окремих лексичних одиниць [1].

Проф. Вермес А., аналізуючи проблеми перекладу, підкреслює, що існує два типи письмового перекладу, а саме:

- 1) так званий педагогічний переклад, який концентрується на мові, використовується в процесі викладання іноземних мов і при якому матеріал для перекладу служить засобом покращення володіння іноземною мовою, і
- 2) професійний переклад, спрямований на читача, який насамперед зацікавлений у змісті тексту [9]. На нашу думку, подібна класифікація типів перекладу є штучною.

Проф. Алексєєва І., розглядаючи традиційні методи навчання перекладу, виокремлює наступні методи:

- навчання перекладу у специфічній галузі, яке починається з вивчення лексичних одиниць та їх еквівалентів у мові перекладу з поступовим переходом до складних граматичних структур;
- аналіз тексту і переклад, результатом якого є визначення особливостей тексту і принципів його структури;
- виявлення всіх існуючих еквівалентів у мові перекладу;
- оцінювання різних варіантів перекладу під керівництвом викладача.

Вона пропонує комплексний метод навчання письмовому перекладу, який включає 3 стадії: підготовчу, основну та навчальну.

На стадії підготовки студенти вивчають різні типи текстів та роблять їх аналіз. Автор рекомендує не тільки робити аналіз текстів, але й знаходити подібні тексти на мові перекладу і аналізувати їх характерні риси.

Основна стадія включає аналіз тексту для перекладу, аналітичний пошук варіантів перекладу та аналіз перекладеного тексту. Аналіз тексту, на її думку, не повинен бути науковим дослідженням, а бути безпосередньо спрямованим на потреби перекладу. Найкращий варіант перекладу слід вибирати з тих, що були запропоновані студентами.

На останній стадії відбувається навчання перекладу на матеріалі однотипних текстів або текстів певної професійної сфери, вибір якої визначається потребами ринку [3].

Петрочі В. підкреслює, що навчання перекладу слід проводити на основі використання літературних(проза, поезія, театр), журналістських(економіка, політика, сучасні події) та технічних(урбанізм, реклама, туристичні путівники, міжнародні організації) текстів, щоб в подальшому студенти могли робити переклади у будь-якій галузі [5]. На нашу думку, включення економічних текстів до журналістики, а туристичних путівників –до технічних текстів є неправомірним.

Ми цілком погоджуємося із твердженням Е.Брокбанк, яка вважає, що одним із найважливішим вмінь перекладача є вміння писати мовою перекладу [4].

Ми не поділяємо точку зору Ріверс С., яка вважає, що викладачі дають студентам вправи на письмовий переклад, коли втомлюються і хочуть відпочити, адже розробка та використання таких вправ вимагають ретельної підготовки та досконалого володіння мовами та методичними засобами [6].

На перших практичних заняттях з практики перекладу ми пропонуємо студентам виконати вправи, запропоновані Вешлером Р. , суть яких полягає в тому, що студенти отримують номерки від 1 до 10. Студенти, які мають парні номери, отримують англійські речення, написані на листочку зверху, а студенти з непарними номерами – ті ж самі речення, перекладені на рідну мову. Студенти роблять переклади, загинають листочки з оригінальним реченням і передають свої переклади іншим, які подібним чином продовжують робити переклади. По завершенню роботи студенти аналізують, що було втрачено в процесі перекладу і які були зроблені помилки [10]. Слід зазначити, що такий вид роботи активізує також комунікативну діяльність студентів.

Під час проведення практичних занять з теорії та практики перекладу корисним, на нашу думку, є використання наступних завдань:

- зробити переклад оригінальних текстів з іноземної на рідну мову за допомогою Google перекладача. Завдання студентів – перекласти тексти та порівняти переклад з оригіналом.
- запропонувати студентам самостійно зробити переклади певних документів з іноземної мови на рідну, а на занятті зробити зворотній переклад за допомогою Google перекладача, порівняти та проаналізувати переклади.

Однак необхідно постійно наголошувати студентам, що доцільно користуватися машинним перекладом лише як допоміжним засобом, ретельно редагуючи переклад, особливо при перекладі документів, адже при машинному перекладі не враховується контекстуальне значення і не може бути вирішена проблема двозначності.

Ми не підтримуємо точку зору, відповідно до якої письмовий переклад не розглядається як комунікативна діяльність, тому що при його здійсненні не відбувається усної взаємодії. Вважаємо, що дане твердження стосується лише окремих стадій виконання письмового перекладу і виключає його обговорення та редагування.

Цікавим видом занять для студентів при навчанні письмовому перекладу є переклад пісень, який вимагає не лише високого рівня володіння мовами, а й вміння рифмувати та зберігати ритм музичного твору, обізнаність із фонетичними характеристиками мови оригіналу та мови перекладу, особливо голосних звуків

Ми підтримуємо думку К.Біер, яка вважає, що за умови, якщо студенти недостатньо обізнані з матеріалом для перекладу, доцільно запропонувати їм ознайомитись з певною інформацією рідною або іноземною мовами [2].

Слід зазначити, що при аналізі письмових перекладів студентів, рідною мовою яких є українська, поряд з типовими помилками, характерними для неангломовних студентів, була виявлена значна кількість помилок при вживанні прийменників, а також синтаксичні помилки.

На нашу думку, при підготовці перекладачів недостатньо уваги приділяється вивченню жанрових особливостей перекладу. Так, наприклад, в Будапештському університеті технології та економіки ще у 1992 році був запроваджений курс професійної документації (РД), метою якого було навчання як технічному, так і академічному перекладу та розширення професійних горизонтів студентів.

Особливої уваги потребує навчання студентів перекладу юридичних документів, тому що кожна країна має свою юридичну систему, і навіть країни, які мають єдину державну мову, наприклад, англійську, користуються різною юридичною термінологією. При перекладі юридичної документації слід пам'ятати, що оригінал відповідає юридичній системі та термінології однієї країни, а переклад призначений для людей з іншою юридичною системою, причому лінгвістична структура оригіналу може не мати прямих еквівалентів у мові перекладу, тому перекладач має знайти відповідну мовну структуру, подібну до оригінального тексту [8].

Таким чином, перекладачі мають досконало володіти юридичною термінологією мови оригіналу та мови перекладу, мати відповідну академічну освіту та досвід роботи перекладача.

В деяких країнах при перекладі юридичних документів перекладач дає клятву, що зроблений переклад є точним юридичним еквівалентом оригінального документу. Так, наприклад, у Південній Африці повноваження перекладача мають бути затверджені Верховним Судом. У Мексиці вимагається складання

письмового та усного екзамену для визнання перекладача експертом перекладу юридичної документації.

В англomовних країнах висуваються також певні обмеження та вимоги до перекладчів, які працюють в сфері охорони здоров'я. Так, наприклад, коли робиться переклад інструкцій лікаря до процесу лікування, то пацієнт, який не володіє англійською мовою, отримує як переклад, так і оригінал. Це робиться для того, щоб у випадку, коли пацієнт повторно звертається до лікарні, персонал міг ознайомитися з інструкціями лікаря, а також при виникненні проблемних питань була можливість з'ясувати, ким була допущена помилка – лікарем чи перекладачем □ і хто буде нести відповідальність [7] .

Хоча більшість студентів вважають письмовий переклад важчим за усний, цей тип перекладу має певні переваги, а саме: перекладачі у більшості випадків не обмежені часом і мають доступ до словників та іншої додаткової літератури. Слід підкреслити, що більша частина завдань при навчанні письмовому перекладу виконується в позааудиторний час, а викладач має ретельно спланувати даний вид роботи, залучаючи студентів під час проведення практичних занять до аналізу перекладів, у процесі чого студенти виявляють і виправляють свої помилки, та безпосередньо керувати процесом їх редагування.

Викладачам іноземних мов слід звернути особливу увагу на той факт, що при підготовці перекладачів ми маємо не тільки навчати їх правильно робити переклади, але й розвивати почуття відповідальності за кожне перекладене слово.

Література

1. Andreeva O. V. Pragmatic Components of Text in Teaching Written Translation. // [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.gramota.net/materials/1/2008/2-2/3.html>
2. Beare K. How to Use Google Translate to Teach English. [Електронний ресурс] Режим доступу: http://esl.about.com/od/modernteachingtechniques/a/teach_english_google_translate.htm
3. Challenges in Teaching Translation. // [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.kafu-academic-journal.info/journal/4/106/>
4. Koltay T. Teaching Proposal Writing to Translators - Translation Journal. // [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://translationjournal.net/journal/20edu.htm>
5. Petrocchi V. Translation As an Aid. - Teaching English as a Second Language Volume 10, No. 4 October 2006 // [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.translationjournal.net/journal/38teaching.htm>
6. Rivers S., Temperley M. S.. A Practical Guide to the Teaching of English. New York: Oxford UP, 1978, 252p.
7. Sight Translation and Written Translation: Guidelines for Healthcare Interpreters The National Council on Interpreting in Health Care.- April 2009. // [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.ncihc.org>

8. Sonawane A. Difficulties Faced in Legal Document Translation. // [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.omniglot.com/language/articles/legaltranslation.htm>
9. Vermes A. Translation in Foreign Language Teaching: A Brief Overview of Pros and Cons. - Eger Journal of English Studies 83(93), 2010.
10. Weschler R. 'Uses of Japanese (L1) in the English Classroom: Introducing the Functional-Translation Method' The Internet TESL Journal, Vol. III, No. 11, Nov. 1997

Summary

The article deals with the problems of teaching written translation and its peculiarities. The author describes and analyzes traditional methodologies and approaches to teaching written translation and underlines the importance of written translation, especially in translating legal and medical documents.

УДК 372.881

ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Писанчин Р. Б.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Сучасність вимагає нових підходів до навчального процесу. Нові підходи потрібні й у викладанні іноземних мов. Використання комп'ютерних технологій у викладанні іноземної мови дає змогу інтенсифікувати освітній процес, прискорити передачу знань і досвіду, підвищити якість навчання, а також виявити креативний підхід з боку викладача. Адже «педагогіка є наукою і мистецтвом одночасно, тому і підхід до вибору методів навчання має ґрунтуватися на творчості педагога» [8, с. 159–160]. Сучасні педагогічні технології допомагають реалізовувати особистісно орієнтований підхід, забезпечують індивідуалізацію та диференціацію навчання. Розробкою й впровадженням у навчальний процес нових інформаційних технологій активно займаються такі дослідники, як Полат Е. С., Дмитрієва Е. І., Новиков С. В., Полілова Т.А., Цветкова Л. А. та інші. Інформатизація освіти нині передбачає застосування швидкодіючих носіїв інформації великого обсягу, нових інформаційних та телекомунікаційних технологій, медіа-технологій тощо [4; 8; 9; 12].